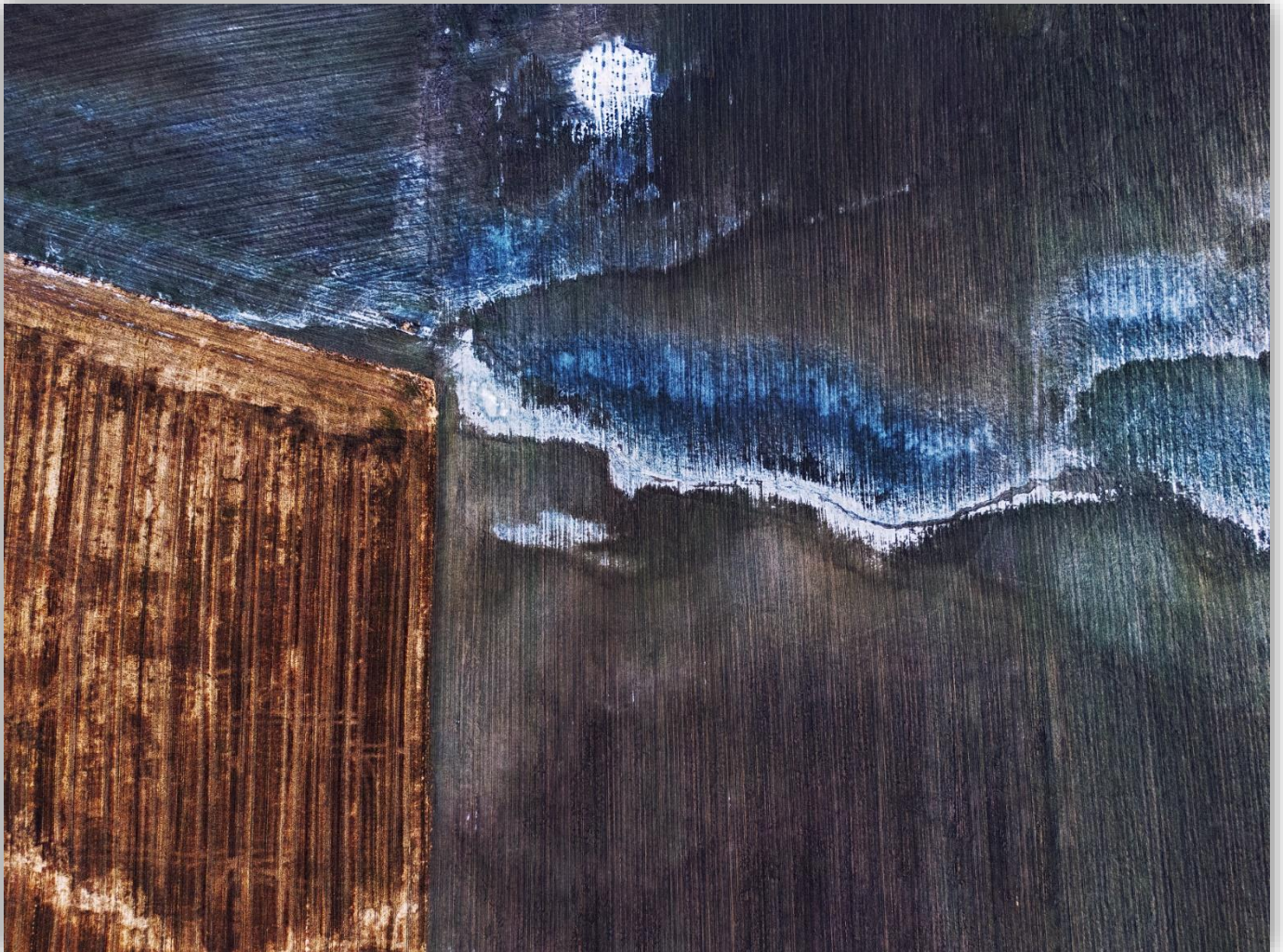

Planstrategi

Øvre Eiker kommune 2025 - 2028

Utkast pr. 27.mars 2025

Behandlet i Formannskapet 9. april 2025

Innhold

Innledning.....	3
Kommunal planstrategi og kommunens plansystem.....	4
Rammer for planleggingen	8
Nasjonale føringer	8
Det regionale bildet.....	10
Lokale forutsetninger	10
Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker	11
Utviklingstrekk og utfordringer	13
Helse og velferd.....	13
Oppvekst.....	14
Samfunnsutvikling og kultur.....	17
Stedsutvikling	20
Konkret om planbehov	23

Innledning

Vi lever i en periode der samfunnet endrer seg svært raskt, men store skifter internasjonalt og geopolitisk, og store demografiske endringer nasjonalt og lokalt. Utviklingen av teknologi gir oss både nye verktøy og virkeligheter, og nye utfordringer. Dette gjør det vanskeligere å planlegge for framtiden, og også viktigere å kunne løse utfordringer raskt og effektivt uten for mye planlegging. Vi må planlegge der vi kan ha mulighet til å styre og velge strategiske grep, og samtidig være forberedt på de mulighetene og utfordringene som byr seg.

Arbeidet med kommunal planstrategi er hjemlet i plan- og bygningsloven § 10-1, som slår fast at kommunen skal utarbeide en kommunal planstrategi ved inngangen til hver ny valgperiode, som grunnlag for kommunens videre planlegging.

Kommunal planstrategi er ikke en plantype, og følgelig ikke en arena for å vedta mål og strategier, men for å drøfte utviklingstrekk i kommunen som samfunn og organisasjon som grunnlag for å vurdere planbehovet i kommunestyreperioden.

Øvre Eiker kommune har i en lang periode vært en vekstkommune med sterk vekst. 2024 representerer et brudd i denne utviklingen, med historisk lav befolkningsvekst. Framskrivninger fra SSB, viser at kommunen har stort potensiale for vekst i fremtiden. Med ganske stabilt antall barn og unge, vil også demografiendringene være mindre kritiske enn de er for mange andre kommuner.

Det er viktig at Øvre Eiker klarer å forvalte vekstpotensialet godt, og nødvendig at vi fortsetter å legge til rette for vekst. Dersom kommuneplanen skal revideres, er det viktig å ta stilling til om utbyggingsstrategien ligger fast. Det kan være krevende å utvikle kommunens flersenterstruktur, samtidig som små og tette lokalsamfunn har mange kvaliteter.

Kommunen er en stor og tjenesteleverandør, som kontinuerlig må utvikle og tilpasse tjenestene. Slik situasjonen er nå, er det nødvendig å tilpasse tjenestene til de økonomiske rammene, men også med grunnleggende omstilling for å møte fremtidens behov for tjenester. For Øvre Eiker vil det være av særlig betydning å ha strategier for sammensetning og plassering av boligtyper, strategier for stedsutvikling og attraktivitet, og riktig dimensjonering av tjenestetilbudet.

Kontinuerlig planlegging er en viktig del av kommunens rolle som samfunnsutvikler, og en viktig del av demokratiet. Nøkkelen til gode planer er å involvere innbyggere, næringsliv og frivillighet, gamle og unge. Øvre Eiker kommune skal fortsatt være en foregangskommune på innbyggermedvirkning i planlegging. Dessuten er vi avhengig av at hele lokalsamfunnet bidrar for å nå de utviklingsmålene vi har satt for kommunen.

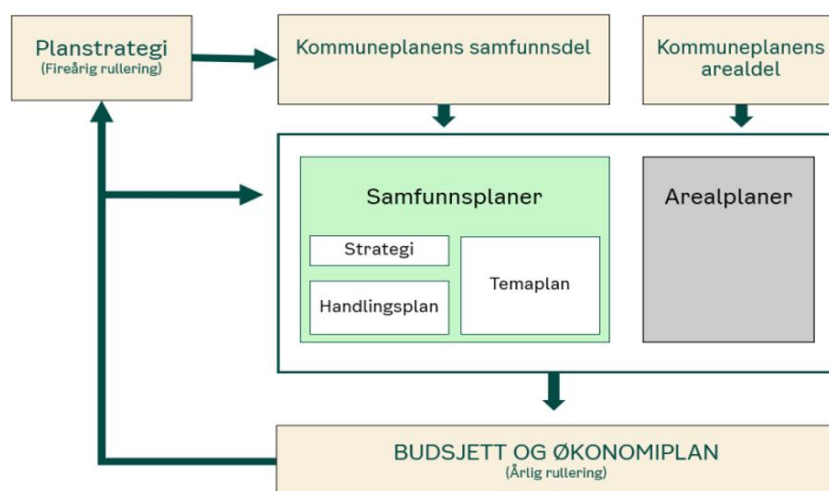
Kommunal planstrategi og kommunens plansystem

Kommunal planstrategi er et verktøy for kommunestyret til å drøfte og prioritere planoppgaver på overordnet nivå i kommunestyreperioden.

Planstrategien skal gi en oversikt over utviklingstrekk, utfordringer og strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling i kommunen, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden. Som del av dette arbeidet skal kommunen ta hensyn til nasjonale og regionale føringer i arbeidet og innhente synspunkter fra nabokommuner og statlige og regionale organer.

Planstrategien er ikke et utfyllende dokument i forhold til nødvendig kunnskap innen alle sektorer, men skal, i tilstrekkelig grad, gi en oversikt over kunnskapsbehovet.

Planene i Øvre Eiker kommune skal legge til rette for at politikk omsettes til gjennomtenkt og velbegrunnet praksis. Planleggingen skal være behovsstyrt, og tiltak og satsninger skal utredes og iverksettes på bakgrunn av oppdatert kunnskap. Det kommunale plansystemet viser sammenhengene mellom de ulike plantypene. Overordnet plan gir føringer for planer lenger ned i plansystemet.

Kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens øverste styringsdokument. Den angir det overordnede og langsiktige målbildet for kommunen og skal gi retning til utviklingen av kommunen. Kommuneplanen har en samfunnsdel (KPS) og en arealdel (KPA), som sammen skal ivareta både kommunale, regionale og statlige mål, interesser og oppgaver. De to delene kan utarbeides som to adskilte planprosesser i henhold til plan- og bygningsloven.

Andre planer skal aktivt forholde seg til målene i kommuneplanens samfunnsdel og bidra til å følge opp målene den setter. KPS inneholder overordnede mål for den langsiktige utviklingen i Øvre Eiker. Den skal synliggjøre de strategiske valgene og peke ut satsingsområder. At KPS er kommunens overordnede styringsdokument, betyr at alle nye strategier, temaplaner og handlingsplaner som vedtas i kommunestyreperioden skal vise hvordan de bidrar til å oppfylle de overordnede visjonene

og målene i KPS. Der KPS detaljeres gjennom samfunnsplaner, detaljeres KPA blant annet gjennom kommunedelplaner og område- og detaljreguleringer.

Kommuneplanens handlingsdel

Kommuneplanen skal ha en handlingsdel som angir hvordan planen skal følges opp de fire påfølgende årene eller mer, og denne revideres årlig. I Øvre Eiker kommune utgjør økonomiplanen med årsbudsjetter kommuneplanens handlingsdel. Her fremgår det hvilke tiltak som skal prioriteres og finansieres for å oppnå de langsiktige målene fra kommuneplanen. Det går altså en rød tråd fra planstrategien, gjennom KPS til budsjettet, da det er her visjonen og målene konkretiseres i tiltak og forankres gjennom finansiering.

I tillegg til kommuneplan og kommuneplanens handlingsdel utarbeider kommunen en rekke andre sentrale planer på ulike temaområder og for ulike sektorer. Øvre Eiker kommune tilstreber å operere med tre ulike plantyper: strategier, temaplaner og handlingsplaner.

Strategi

En strategi har utgangspunkt i definerte mål i kommuneplanens samfunnsdel, og konkretiserer og beskriver et utfordringsbilde. Strategien definerer ett eller flere hovedmål, viser til føringer og prinsipper og peker ut overordnede veivalg for å nå målene. Strategier skal stake ut veien videre, uten å peke på konkrete tiltak. En strategi skal kunne leve lenge og ikke måtte endres ved små justeringer, og den vil være særlig egnet der det skal innledes et nytt arbeid på et prioritert felt. Målene bør angi en retning eller intensjon, og bør også vise til en konkret, målbar tilstand dersom det er mulig.

Strategier vil normalt være på samme nivå som en kommunedelplan og vedtas av kommunestyret. Strategier utarbeides når det er vurdert som mindre hensiktsmessig med omfattende medvirkningsprosesser. Dette kan gjelde når temaer, interessegrupper og medaktører er klart begrenset og definerte.

- Omfang av medvirkning vurderes etter hva som er oppgaven.
- Ansvar for oppfølging og evaluering av planen skal avklares.
- Behov for et oppdatert kunnskapsgrunnlag og innhenting av informasjon vurderes.
- Det bør utarbeides en handlingsdel/tiltaksdel til kommunal strategiplan.

Temaplan

Temaplan er et mer omfattende plandokument innen et detaljert temaområde hvor det er hensiktsmessig å utarbeide både mål og tiltak i samme dokument. Temaplan har også en beskrivelse av utfordringsbildet, og egner seg når det er behov for bredere drøfting og presentasjon av satsningsområder.

Handlingsplan

Det kommunale plansystemet består også av en rekke planer på virksomhetsnivå, handlingsplaner og fagplaner, som ikke omtales nærmere i planstrategien.

Handlingsplan er en mer detaljert plan som inneholder tiltak for å nå fastsatte mål, ofte knyttet til en overordnet strategi. Tiltakene beskriver de handlingene/aktivitetene som skal gjennomføres for å nå

målene. Disse bør være konkrete, entydige og tidsbestemte. Det skal også beskrives hvordan tiltak skal finansieres, og hvem som har ansvar for å følge dem opp. Planene skal følges opp og realiseres av flere ulike aktører i kommunen, avhengig av hvilken sektor eller tematikk planen omhandler. Kommunestyret fastlegger rammene, gjennom blant annet overordnede planer og økonomiplanen. Det er helt vesentlig å ha bevissthet rundt de økonomiske konsekvensene av planer som vedtas. For å sikre god økonomistyring og at planer får reell betydning, er det avgjørende at planer og tiltak som vil koste penger er finansiert, eller at det kommer tydelig frem at realisering av planen forutsetter fremtidig finansiering. Det skal derfor synliggjøres i plandokumentet hvordan tiltak skal finansieres.

Fagplaner er faglig avgrensede planer som baseres på relevante mål i de overordnede planene. Virksomhetsplaner og fagplaner tas som regel til orientering av kommunestyret.

Medvirkning

28.5.2024 ble det gjennomført et politisk verksted med kommunestyret. Kommunestyrets representanter ble delt inn i seks tverrpolitiske grupper. Alle gruppene besvarte hovedspørsmålet; hva er hovedutfordringene ØEK står ovenfor i kommunestyreperioden? I tillegg ble besvarte to og to grupper følgende underspørsmål:

- Hvordan legge til rette for vekst?
- Hvordan skal ØEK møte eldrebølgen?
- Kommune 4.0. Hva kan ØEK gjøre for å styrke frivilligheten?

Kommunens økonomiske rammer har de siste årene blitt strammere, men innbyggerne har forventninger til at kommunen leverer gode kommunale tjenester. Samtidig er det utfordringer knyttet til klima, demografi og økte forskjeller i levekår. Kommune 4.0 er begrep som brukes for å beskrive et tankesett hvor ansatte, politikere, innbyggere og næringsliv sammen finner ut hvordan et behov eller en utfordring skal løses. Behovet for å etablere godt samarbeid mellom innbyggerne og kommunen, samt ta i bruk ny teknologi, er sentralt i Kommune 4.0.

Sammenfatningen av svarene gir tydelig uttrykk for at kommunens økonomi bekymrer. Av særlige utfordringer pekes det på eldrebølgen og kapasitet innen helse og velferdstjenestene. Samtidig må vi være oppmerksomme på klimautfordringene og ha fokus på energieffektivisering og å verne skog og dyrket mark. Det er et problem at lovpålagte oppgaver ikke dekkes av rammetilskuddet. Inntektssystemet for kommunene må endres. Rekrutteringssituasjonen i helsesektoren bekymrer.

Øvre Eiker kommune må styrke skatteinngangen for å sikre økonomi/bemanning. Arealer til boligutvikling må vektlegges. Gode sentrumsplaner er viktig, men det er også viktig å utvikle alle tettstedene. Fiskum med Darbu er attraktivt med barnehage, skole, butikk og tog for de mange som jobber på Kongsberg, Drammen og Oslo. Tettstedene bør fortettes, og det må bygges boliger som er tilpasset forskjellige familieformer. Det bør legges til rette for mer næringsvirksomhet i tettstedene, og kollektivtilbudet mellom disse må styrkes. Høyere utnyttelse av eksisterende næringsarealer, f.eks. på Loesmoen, hvor det ikke er samme behov for parkeringsplasser som tidligere.

Kan deler av saksbehandling gjøres mer effektivt, som for eksempel autonom byggesak og digital plattform som svarer ut søknader?

Kvalitetene i Øvre Eiker blir underkommunisert, både i forhold til næring og turisme. Det er behov for økt informasjon og synliggjøring. Hvordan presenteres kommunen og stedene til eventuelt nye innflyttere? Hva er oppsiden? Hva med å legge til rette for kulturprosjekter som setter Øvre Eikers identitet på kartet. Tilrettelegging for parselhager sikrer grøntarealer og gir mulighet for egen dyrking utover "balkongkasse" om du har leilighet uten hage.

Det må jobbes for å tiltrekke høyt utdannet innbyggere, samtidig som vi utøver press oppover i systemet, for godkjenning av relevante utenlandske utdanninger. Internt må det jobbes med sykefraværet, se de ansatte, jobbe med nærvær og holdninger og samarbeide med NAV.

Vi må hjelpe den enkelte å tåle, og beherske livet. Det er viktig å ha en beredskap, møte folk lengst nede i omsorgstrappa, og forberede den enkelte på det å bli eldre, særlig ved å legge til rett for at de kan bo hjemme lengre. Hjelp til for eksempel nettbank, levere selvangivelse mm., kan være gode bidrag. Det viktigste tiltaket vil imidlertid være å legge til rette for nye boliger (ingen kostnader), og samtidig sette krav til terskelfrie bad i første etasje. Eldretun, hvor friske eldre bor sammen, kan også være en løsning. Samarbeid med andre etater og jobbe smartere, ta i bruk teknologiske muligheter. Samarbeid med familien og frivilligheten bør styrkes. Kvalitet på tjenestene er viktig. Et sentralt spørsmål er hvordan man kan utnytte personale/ressursene bedre, eventuelt gebyrlegge flere tjenestetilbud.

Gode møteplasser som skaper livsglede, er god folkehelse og forebygger utenforskap. Dette kan gjøres med kultur og aktivitetstilbud. Arenaer for både gamle og unge, «ungjobb», vil kunne være gode tiltak.

Det er behov for å styrke den frivillige organisasjonsbyggingen. Dette kan gjøres ved å styrke frivillighetskoordinatorrollen, og/eller ved å etablere en paraplyorganisasjon med en koordinator med ansvar for å hjelpe organisasjonene, for eksempel om muligheter for å søke midler til tiltak og utvikling.

Aktiv frivillighetssentral i samarbeid med lokale idrettslag? Frivilligheten drifter sentralen. Det ble stilt spørsmål om frivilligheten bør få større mulighet for politisk påvirkning, og om det burde gis tydeligere støtte/rammer mot grendeutvalgene.

Rammer for planleggingen

Nasjonale føringer

Regjeringen legger hvert fjerde år fram nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. De nasjonale forventningene gir føringer for samfunnsutvikling og arealbruk, og utgjør sammen med kommunenes egendefinerte utfordringer, samt regionale føringer, ramme for lokal planlegging. Hensikten er å få til en bedre sammenheng mellom nasjonal, regional og kommunal planlegging, og gjøre planleggingen mer forutsigbar og målrettet.

Nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging 2023–2027 er delt inn i fem kapitler. Kort oppsummert:

1. Samordning og samarbeid i planleggingen: Vi skal ha oppdaterte planer, effektive og involverende planprosesser, kunnskapsbasert planlegging og god samordning mellom myndighetene.
2. Trygge og inkluderende lokalsamfunn: Vi skal ha levende byer, tettsteder og bygder. Vi skal ha nok og varierte boliger, gode fysiske rammer for hverdagslivet. Vi skal bruke natur- og kulturmiljø som en ressurs i arealbruken. Vi skal sikre bedre levekår og folkehelse for befolkningen. Vi skal legge til rette for varierte møteplasser og tilbud.
3. Velferd og bærekraftig verdiskaping: Å legge til rette for grønne industrinæringer, sikre tilgang på kompetanse, arbeidskraft og gode tjenester. Vi skal sikre god infrastruktur som grunnlag for verdiskaping. Vi skal tilrettelegge for natur- og kulturbasert næringsliv. Og vi skal ha fokus på verdiskaping i en sirkulær økonomi.
4. Klima, natur og miljø for framtida: Handler om behovet for helhetlig planlegging for å nå klima- og miljømålene. Det handler om at vi skal forebygge klimautslipp og sikre muligheten for karbonopptak. Det handler om å bevare naturmangfold, friluftsinnteresser og kulturmiljø, samt rene og rike vann og vassdrag.
5. Samfunnssikkerhet og beredskap: Naturfarer og klimatilpasning, forsvarets arealbehov, vern av dyrka jord, rent og trygt drikkevann, samt at risiko- og sårbarhetsanalyser skal være grunnlag for bedre planer.

Statlige planretningslinjer

Statlige planretningslinjer brukes til å konkretisere nasjonalt viktige tema i planleggingen. De er tydelige på mål og verdier som skal legges til grunn, og på hvordan ulike hensyn og interesser skal ivaretas og vektas. Statlige planretningslinjer kan være både tematisk og geografisk avgrenset. Siden forrige revidering av kommuneplanen har det kommet to nye planretningslinjer.

Statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet (2025)

Formålet med [statlige planretningslinjer for arealbruk og mobilitet](#) er å:

*«fremme et lavutslippssamfunn gjennom utvikling av bærekraftige, kompakte og attraktive byer og tettsteder. Arealbruken skal tilrettelegge for gode mobilitetsløsninger, redusert transportbehov og redusere tapet av naturmangfold, dyrka mark og friluftsområder. Planleggingen skal legge til rette for tilstrekkelig boligbygging og næringsutvikling, med vekt på gode regionale løsninger. Kommunene skal ha handlingsrom til å kunne bestemme hvor nye boliger skal bygges ut fra **lokale forutsetninger**.»*

Statlige planretningslinjer for klima og energi (2024)

Formålet med statlige planretningslinjer for klima og energi er å sikre at klima og energi vektlegges i planleggingen etter plan- og bygningsloven og øvrig myndighetsutøvelse. Retningslinjene omfatter både reduksjon av klimagassutslipp, karbonopptak og lagring og tilpasning til forventede klimaendringer. Retningslinjene skal bidra til at Norge når sine nasjonale klimamål, at god forsyningssikkerhet for energi opprettholdes, samt at samfunnet og økosystemene forberedes på og tilpasses klimaendringene.

FNs bærekraftsmål

Øvre Eiker kommune har en målrettet og langsiktig innsats på sentrale samfunnsområder som omfattes av FNs bærekraftsmål. Kommunen ivaretar forpliktelsene til en bærekraftig utvikling ved å ta utgangspunktet i det lokale utfordringsbildet og inkludere de i kommuneplanens mål og strategier.

Det regionale bildet

Ved oppstart av arbeidet med kommuneplanen i 2020 var Buskerud fylke innlemmet i Viken fylke, som ble etablert 1. januar 2020, og oppløst fra 1. januar 2024. En redusert utgave av Buskerud fylkeskommune er reetablert mens Statsforvalterembetet er opprettholdt i konstellasjonen Viken, som består av fylkene Buskerud, Østfold, Akershus og Oslo.

Buskerudbyen jobber nå med ny søknad om belønningsmidler. Parallelt jobbes det med en behovsanalyse, som skal legge grunnlag for vurdering av om det skal søkes byvekstavtale og bypakke. Eventuell byvekstavtale og bypakke ligger uansett langt frem i tid.

Store statlige samferdselsprosjekter på vei og jernbane er satt på vent. Dette gjelder utbygging av jernbanen for person- og godstrafikk, der kommunens hovedinteresse ligger i økt kapasitet for persontrafikken, og framtidige løsninger for overordnet veinett, Rv. 350 og E134.

Regionale planer er de overordnede verktøyene fylkeskommunen benytter i sin rolle som utviklingsaktør. Planene skal bidra til sosial, fysisk, økonomisk og miljømessig utvikling i fylket. Gjeldende regionale planer har betydning for Øvre Eiker kommune.

- Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken.
- Regional plan for areal- og transport i Buskerudbyen 2013-2023
- Regional plan for areal og transport i Buskerud 2018-2035
- Fylkesdelplan for avkjørsler og byggegrenser langs riksvegnettet i Buskerud Del I og II
- Kollektivtransportplan for Buskerud fylke mot 2030, vedtatt 2012.

Planstrategien gir ikke en samlet oppdatert vurdering og strategi for Øvre Eiker kommunes forhold til det regionale samarbeidet i Drammensregionen, Vestregionen og Samarbeidsrådet for Olsoregionen. Bildet er noe uklart og må gis en grundig behandling da dette er helt sentrale spørsmål for hvilke veivalg Øvre Eiker kommune skal ta. Dette er kontinuerlige prosesser som vil bli mer utførlig behandlet i planprogrammet.

Lokale forutsetninger

Øvre Eiker har en svært sentral beliggenhet mellom bykommunene i området, og er et sentralt knutepunkt for vei og jernbane. Kommunen er del av et stort og godt integrert arbeidsmarked i aksene Oslo – Kongsberg, og har et variert og robust næringsliv. Etableringen av Fiskum næringspark har styrket Øvre Eiker med flere nye bedriftsetableringer.

Kommunen har en god befolkningsvekst, og oppfattes å ha en høy attraktivitet. Øvre Eiker kommune ønsker å legge til rette for videre vekst i folketallet, nettopp fordi det gir grunnlag for livskraftige lokalsamfunn, gode offentlige tjenester, et variert næringsliv og et rikt kulturliv. Utviklingen kan true velferden og livskvaliteten for mange dersom vi ikke evner å planlegge langsiktig og styre veksten riktig, både med hensyn til økonomi og miljø.

Øvre Eiker, på linje med resten av landets kommuner, har imidlertid noen utfordringer – noen samfunnsfloker – som vi ikke klarer å løse hvis vi ikke jobber litt annerledes for å finne løsninger. Kommunen har begrensede ressurser til rådighet, både økonomiske og menneskelige, og må bruke dem best mulig for å sikre tjenester av høyest mulig kvalitet. Det innebærer å gjøre ting på nye og mer effektive måter og prioritere det viktigste først, samtidig som vi kutter utslipp og tar vare på

naturen. Innbyggerne i Øvre Eiker skal merke at kommunen jobber så effektivt som mulig for å løse deres utfordringer. Dette oppnår kommunen blant annet gjennom å jobbe mer helhetlig på tvers av fagfelt og organisering, gjennom digitalisering, ved å prioritere tydeligere mellom oppgaver, samt levere tjenester som er tilpasset innbyggernes behov.

Øvre Eiker er en vekstkommune, og kommunestyret har satt som mål at alle deler av kommunen skal ha utvikling. SSBs framskrivninger viser at veksten kan fortsette, dersom det legges til rette for det. Den største delen av veksten vil fortsatt være i Hokksund, Ormåsen og Vestfossen, men Darbu seiler nå opp som en ny sterk kandidat for framtidig boligvekst.

Kommunenenes inntekter kommer fra 3 hovedkilder; rammetilskudd fra staten, skatteinntekter og brukerbetaling/refusjoner for utførte tjenester. Skatt og rammetilskudd utgjør mellom 70 % og 80 % av inntektsgrunnlaget. I en slik sammenheng er Øvre Eiker en lavinntektskommune med skatteinntekter som utgjør ca. 85,5% av landsgjennomsnittet før inntektsutjevning og ca. 95 % av landsgjennomsnittet etter inntekstutjevning mellom kommunene. Utgiftsbehovet for Øvre Eiker kommune er beregnet til ca. 99,58 % av landsgjennomsnittet og dette innebærer at kommunen er avhengig av en effektiv tjenesteproduksjon for å kunne tilby innbyggerne tjenester i tråd med det objektive behovet i befolkningen.

Med unntak av vurdering av innføring av eiendomsskatt, er det i svært liten grad for en kommune mulig å øke inntektene på kort sikt. Men på lengre sikt er det mulig å legge til rette for både økte inntekter og reduserte kostnader gjennom god planlegging slik at både befolkningsutvikling og tjenstlige behov styres. I et langsiktig økonomisk perspektiv er det viktig at kommuneplanen legger til rette for en befolkningsvekst som er bærekraftig. Med bærekraft i denne sammenheng menes det både at veksten ikke er for sterk på kort tid, at befolkningsveksten er balansert mellom de ulike aldersgruppene og ikke minst at det er en befolkningsutvikling som er bærekraftig i hele kommunen. Både med tanke på inntekter og utgifter, er store endringer innenfor ulike aldersgrupper på kort tid det mest utfordrende for en kommune.

Øvre Eiker har hatt en vekst i folketallet på 15,4 prosent den siste tiårsperioden. Av dette bidro fødselsoverskuddet med 1,8 prosent, mens nettoflyttingen til Øvre Eiker bidro med 13,6 prosent vekst. Øvre Eiker er rangert som nummer 14 av 357 kommuner når det gjelder befolkningsvekst i perioden. Folketallet er beregnet til å stige fra ca. 20 860 til 22 220 i 2030 og til 25 720 i 2050, basert på middelberegningene til Statistisk sentralbyrå (SSB).

Øvre Eiker leverer gode tjenester til våre innbyggere. Men kommunen har en svært sårbar økonomi, og som et resultat av det, vil det være stramme rammer for drift og investeringer. Utviklingsarbeid og investeringer i tjenestene som det tar tid å realisere, er krevende å få til.

Sammen skaper vi et livskraftig Øvre Eiker

Visjonen formidler verdier som er viktig for kommunen, og uttrykker samtidig hvordan vi vil jobbe for å nå målene vi setter oss.

Tittelen på kommuneplanens handlingsdel 2025 – 2028, er Beredt for framtida. Det er seks likestilte satsingsområder:

1. Beredskap
2. Folkehelse
3. Lavutslippssamfunnet
4. Mestre livet
5. Digital transformasjon
6. Livskraftige steder.

Øvre Eiker skal fortsatt være en vekstkommune - det er forutsetningen for utvikling av lokalsamfunnet, stedene og tjenestene. De overordnede målene kan forstås som de store ambisjonene for kommunen. Satsingsområder, hovedmål og delmål skal underbygge ambisjonene.

Overordnede mål for perioden 2025 – 2028, er at Øvre Eiker kommune har:

- Befolkningsvekst på minst 1,4 prosent
- Bærekraftig økonomi, i samsvar med anbefalinger fra TBU
- Et samferdselssystem som er funksjonelt også i fremtiden
- En sosial og teknisk infrastruktur med kapasitet for vekst
- Vekst og utvikling som er mest mulig skånsom for miljø og natur
- En fremtidsrettet strategi for samskaping med næringsliv og frivillighet
- Medarbeidere, ledere, og organisasjon som utvikler kompetanse i samsvar med kommunens oppdrag og mål
- Tidlig innsats, forebygging og beredskap som tilnærming i alle tjenester
- Tjenester som tilstreber så høy effektivitet og riktig kvalitet som mulig
- En kommuneorganisasjon som kontinuerlig utvikler verktøy og praksis for god virksomhetsstyring

Utviklingstrekk og utfordringer

Helse og velferd

Innbyggerne i Øvre Eiker har økende behov for helse-, sosial- og omsorgstjenester og behovene blir stadig mer sammensatt. Helsesektorens hovedutfordring er kapasitet, både med hensyn til tjenesteomfang, økonomi og tilgjengelig personell. Utfordringene er mange, men først og fremst flere eldre, medisinske fremskritt og nye muligheter med helseteknologi, innbyggere med høye forventninger og sterke rettigheter. Samtidig er kommuneøkonomien presset, og det er konkurranse om arbeidskraften. Kommunale tjenester må bidra til å forebygge utenforskap og at flest mulig mestrer hverdagen selv. Ved tidlig innsats og flerfaglig arbeid skal kommunen og innbyggerne skape velferd sammen.

For å nå krevende mål fremover ble det 11.12.2024 vedtatt en overordnet, langsiktig strategi for helse- og velferdstjenestene. Strategien legger til grunn at det skal utarbeides temaplaner for pårørende, psykisk helse og rus, alvorlig syke og skrøpelige og helsetjenester. Temaplaner for sosial boligpolitikk og kompetanse skal revideres.

Bo trygt hjemme

Reformen Fellesskap og mestring- Bu trygt heime, er en samla innsats for et mer aldersvennlig samfunn prega av åpenhet, trygghet og fellesskap.

Meldinga har fire innsatsområder: Levende lokalsamfunn, bostedstilpassing og -planlegging, kompetente og myndiggjorte medarbeidere og tryggleik for brukere og støtte til pårørende. Reformen strekker seg fra hverdagsliv via boliger og hjemmetjenester til samhandling med sykehusene.

De overordna målene med reformen er å bidra til at eldre kan bo trygt hjemme, og at behovet for helse- og omsorgstjenester blir utsatt gjennom bedre planlegging, styrket forebygging og mer målretta tjenester.

Bolig

Øvre Eiker kommune har en høy andel eneboliger, men det er en positiv økning i andelen leiligheter og konsentrert bebyggelse, spesielt rundt knutepunktene. Boligpolitikken er sentral for å sikre fortsatt vekst i kommunen og for at alle grupper innbyggere skal ha en hensiktsmessig bolig.

1. juli 2023 trådte lov om kommunenes ansvar på det boligsosiale feltet i kraft. «Boligsosialloven» inneholder blant annet krav om at kommunen skal ha oversikt over boligbehovet for vanskeligstilte på boligmarkedet.

Ved utforming av gjeldende kommuneplan ble det foretatt en gjennomgripende diskusjon om boligpolitikken for bedre å kunne ivareta innbyggernes behov for et variert boligtilbud. Målet er å utvikle steder og nabolag som stimulerer til fellesskap, generasjonsblanding og god folkehelse. Kommunen trenger flere boliger som er godt tilrettelagt for at innbyggerne kan bo der i alle livssituasjoner, også når de skal motta kommunale tjenester.

SSB beregner fremtidig befolkningsutvikling i kommunene. Over tid har SSBs middelveier stemt meget godt for Øvre Eiker. Det er imidlertid en utfordrende øvelse å anslå flyttemønstre, fødsels- og dødstall, samt innvandring. Befolkningsprognosene vil man jobbe kontinuerlig med gjennom kommuneplanprosessen for å ha best mulig grunnlagstall for utarbeidelsen av boligprogram og dimensjonering av tjenester.

Folkehelse

I Øvre Eiker er det mye som ligger til rette for gode oppvekstvilkår og gode liv. Vi har steder både med småbypreg, og nærhet til natur og kulturmiljø. Det er betydelige ressurser i lokalt næringsliv, i lag og foreninger, og i frivillighet. Folkehelsen i Øvre Eiker er imidlertid på flere områder dårligere enn steder vi sammenligner oss med. I henhold til folkehelseloven skal kommunens planlegging bidra til en samfunnsutvikling som fremmer folkehelse og utjevner sosiale helseforskjeller. Grunnlaget for god helse og trivsel i befolkningen skapes i hovedsak på andre arenaer enn i helsesektoren, noe som gjør det nødvendig med en helhetlig og bred tilnærming.

Det kommer en eldrebølge med en kraftig økning i befolkningen fra 67 år og oppover de nærmeste årene. Innenfor eldreomsorgen vil det komme en dreining på tilbudet fra fokus på kompenserende tiltak, til å ha fokus på menneskenes iboende ressurser. Det vil bety at tjenesten vil bli anrettet mot å sette innbyggeren i stand til å i større grad mestre eget liv.

Kultur skaper aktiviteter og møteplasser for kommunens innbyggere i alle aldre og sees i sammenheng med forebyggende og helsefremmende arbeid i et folkehelseperspektiv.

Folkehelsearbeidet skal gjennomsyre alle planer og strategier. Det er et mål for kommunen at våre innbyggere skal mestre livene sine, så langt hver og en har evne til det. Dette er et perspektiv som skal legges til grunn i all overordna planlegging, tjenesteutvikling og arealplanlegging. God stedsutvikling gir viktige bidrag til folkehelse, herunder enkel tilgang til natur og mulighet for aktivitet, gange og sykling som erstatning for bilbruk.

Forslag til folkehelsestrategi for Øvre Eiker kommune ferdigstilles våren 2025.

Oppvekst

Det er vedtatt en overordnet strategi for «Ett lag for god oppvekst 2019 – 2022». Denne strategien inkluderer alle parter, foreldre, nærmiljø, frivillige lag og organisasjoner og kommunale tjenester til felles innsats for barn og unge. I oppfølging av strategien blir det viktig å jobbe målrettet, og samle krefter til innsats slik at den oppvoksende generasjon blir robuste mennesker som mestrer egne liv og som bidrar til å utvikle samfunnet i positiv retning. Alle tjenester i kommunen må jobbe sammen på en helhetlig måte for å lykkes. Vi må spørre barn og unge, og foreldre om hvordan vi sammen skal jobbe som ett lag.

Oppvekst generelt er et område med utfordringer, som også omfatter barn, unge og familier som trenger spesiell oppfølging og forsterkede tiltak. Det er igangsatt et prosjekt for arbeid rundt aldersgruppen 16-24 år som trenger ekstra oppfølging. Øvre Eikers oppvekstprofil (2024) viser at barn oppnår gode skolerresultater, de bør ikke trangt og færre enn landsgjennomsnittet vokser opp i lavinntektsfamilier. Statistikken viser også at kommunen fortsatt har en høyere andel unge med psykiske lidelser og symptomer, større andel barn med barneverntiltak, og at de unge ikke er fornøyd med treffsteder i kommunen. Det er færre unge som gjennomfører videregående opplæring enn i landet ellers, flere unge i alderen 18 – 29 år mottar sosialhjelp og andelen 17 åringer som har overvekt eller fedme er vesentlig høyere enn landsgjennomsnittet.

Barnehager og skoler har egne strategidokumenter for utviklingen av innholdet i tjenestene. Strategiene har fokus på økt kvalitet i skoler og barnehager og gjennom økt kvalitet oppnås gode resultater både for det enkelte barn og samlet for samfunnet. Disse strategiene bør nå revideres i lys av ny rammeplan for barnehage og fagfornyelsen i skolen.

Barnetallet fremover vil ikke øke i takt med vekst i folketallet i kommunen, men barnetallet vil være stabilt fremover mot ellers i landet der barnetallet relativt sett vil synke. Antall barn i Hokksund og Vestfossen vil øke noe. Det er derfor behov for økning i antall barnehageplasser i Hokksund, og på noe lenger sikt, behov for flere plasser i Vestfossen. Fornyning av lokalene til eksisterende barnehager er også aktuelt.

En skole regnes som full når den har 93 prosent av teoretisk kapasitet. Status for elevkapasitet for grunnskolene i Øvre Eiker fremgår av tabellen under.

Skole	Antall elever (september 2024)	Maksimalt elevtall (93% av maksimalt)	Maksimal kapasitet (100%)	Teoretisk – ledige plasser (93% av maksimalt – antall elever)
Darbu	102	130	140	28
Hokksund barneskole (tall for ny skole aug. 2025)	568	781	840	213
Hokksund ungdomsskole	343	335	360	-8
Ormåsen skole	237	233	250	-4
Røren skole	229	288	310	59
Skotselv skole	227	326	350	99
Vestfossen barneskole	328	372	400	44
Vestfossen ungdomsskole	291	307	330	16

Ormåsen skole og Hokksund ungdomsskole overskrider maksimalt elevtall, samtidig som det er ledig kapasitet på Røren i Skotselv og på Vestfossen ungdomsskole.

Arealreserver for fremtidig boligutvikling ble i 2022 vurdert til:

skole	Anslått boligreserve	Merknad
Darbu	170 til 200	Etter dette anslaget for Darbu i 2022 er det startet regulering av et område ved Kongsbergveien 784 med et utgangspunkt på ca 110 boenheter i form av leiligheter. Fiskum eiendom er i oppstartsfasen for en ny regulering av et nytt boligfelt nord for dagens tettbebyggelse. Det planlegges blandet bebyggelse med 120-200 boenheter. Det er fortsatt noen ubebygde tomter på Prestegårdsskogen fase to.
Vestfossen barneskole	120 til 135	En boligreserve til eneboliger/rekkehus på 120 til 135 boliger. Det er i tillegg vurdert en boligreserve i sentrum på 200 – 600 boliger. Det er vedtatte reguleringsplaner som åpner for ca. 60-65 boenheter i form av rekkehus/tomannsboliger. I tillegg jobbes det med reguleringsplaner for Halshaugen og Stevning med til sammen ca 40 boenheter i form av eneboliger/rekkehus.
Hokksund Barneskole	230 til 250	Det er i tillegg vurdert en boligreserve i sentrum på 700 – 1200 boliger. Arealene for nye eneboligtomter er blitt noe færre enn for noen år siden, men det er potensiale for fortetting i mange områder. Det planlegges flere tettere boligområder på f.eks. Loe-Sønju. Det er også sentrumsprosjekter i under oppstart. På lengre sikt kan Hokksund Vest vokse frem som ny bydel
Røren Barneskole	40	Rapporten tar ikke høyde for urealisert reguleringsplan i Plommeveien med maks 23 boenheter. Til sammen 63 boenheter. Det er kun 10 av disse som ikke er ferdig regulert. I tillegg er det potensiale for noe eplehagefortetting.
Skotselv	75 til 85	Det er i tillegg vurdert en boligreserve i sentrum på ca 50 boliger. Det er ikke utsikter til vesentlige utbygginger i Skotselv på kort og mellomlang sikt.
Ormåsen	325 til 400	Av disse er noen titalls utbygd siden vurderingen ble gjort. Det er fortsatt høy aktivitet på Ormåsen og det meste som bygges er beregnet for barnefamilier.

Samfunnsutvikling og kultur

Klima, miljø og energi

Kommunestyret vedtok 24.10.2023 Klima-, miljø- og energiplan for Øvre Eiker kommune. Planen viser viktige grep for veien til et mer bærekraftig samfunn der natur og miljø har en egenverdi. Planen baserer seg på grønn omstilling i tilknytning til energi- og ressursbruk og forbruksreduksjon i det sirkulære regnskapet. Planen legger til grunn at det skal utarbeides årlige klimaregnskap for kommunen.

Klimaendringene vil for Buskerud særlig føre til behov for tilpasning til kraftig nedbør og økte problemer med overvann; endringer i flomforhold og flomstørrelser; jordskred og flomskred, samt havnivåstigning og stormflo. Dette er hensyn som legges til grunn ved all arealplanlegging.

I de nye statlige planretningslinjene for klima og energi er det tydeliggjort at kunnskap om klima og energi kommunene skal legges til grunn i planleggingen, herunder

- en overordnet oversikt over direkte klimagassutslipp fra kommunens egen virksomhet
- ha oppdatert oversikt over muligheten for forsyning av varme og kjøling basert på lokale energikilder, herunder overskuddsvarme
- innhente informasjon fra lokale nettkonsesjonærer om kraftnett og søke å innhente informasjon fra fjernvarmeaktører om fjernvarmenett
- samarbeide med nettselskapene i deres utredningsprosesser, blant annet for å avdekke behov for utvidelser i kraftnettkapasitet og alternativer til dette

I nasjonale forventninger uttrykkes det forventninger om at det legges til rette for mer fornybar energiproduksjon. Det legges til grunn at dersom vi skal bruke mer areal til energiproduksjon og annen næringsutvikling, som bidrar til grønn omstilling og samtidig oppnå mål om reduserte klimagassutslipp, jordvern, sikre vannmiljøet og stanse tap av naturmangfold, må man redusere utbyggingsareal for andre samfunnsformål.

Det er gjort endringer i regelverket knyttet til vindkraftverk solkraftverk. Siste endring gjelder konsesjonsgrense for solkraftverk, som trer i kraft 1. juli 2025. Fra og med denne dato overtar kommunene alle saker om solkraftanlegg under 10 megawatt. Slike anlegg skal da behandles av kommunen etter reglene i plan- og bygningsloven.

For større anlegg er det NVE som er planmyndighet. Pr. i dag foreligger det en konsesjonssøknad for etablering solkraftverk i Øvre Eiker kommune. Bollerudmoen solkraftverk er meldt med installert effekt 36 MWp og en forventet årsproduksjon på 38 GWh. Planområdet for Solkraftverket er på 340 dekar.

Næring

Strategisk næringsplan 2025-2028 ble vedtatt 20.2.2025. Formålet med planen er å gi retning for kommunens arbeid knyttet til næringsutvikling. Planen følger opp ambisjonene som er nedfelt i kommuneplanens samfunnsdel. Det er krevende å utvikle nye næringsarealer. Det er et overordnet mål å utnytte eksisterende næringsarealer på en slik måte at nedbygging av nye arealer utsettes eller unngås.

Telemarksforskning sin årlige oppdatering for hovedtrekkene i næringsutviklingen i Øvre Eiker for 2024 som følger:

Boligbygging

Øvre Eiker har i perioden 2015 – 2024 hatt nest høyest boligbyggingstakt av kommunene vi sammenlikner oss med. Dette har med stor sannsynlighet bidratt positivt til bostedsattraktiviteten til Øvre Eiker i denne perioden. I 2024 ble det bygget 4,3 nye boliger per 1000 innbyggere i Øvre Eiker. Det var akkurat som landsgjennomsnittet. I absolutte tall ble det bygget 89 nye boliger i kommunen i 2024. Ved inngangen til 4. kvartal 2024 var vi 20846 innbyggere i kommunen.

Arbeidsplasser

På slutten av 2023 var det 5 050 arbeidsplasser i næringslivet, mens det var 1 971 arbeidsplasser i det offentlige. Hvis vi ser perioden 2013 - 2023 under ett, har det i denne perioden vært bedre vekst i næringslivet i Øvre Eiker enn i resten av landet. Antall arbeidsplasser i offentlig sektor har hatt en svakere utvikling i Øvre Eiker enn landsgjennomsnittet i samme periode. I vekstperioden etter 1. kvartal 2021 var veksten vært bedre enn i ellers i landet fram til slutten av 2023, men i 2024 har det vært en nedgang i antall ansatte i næringslivet.

Næringsattraktivitet

Ser vi på enkeltåret 2024, fikk Øvre Eiker en sterkt negativ næringsattraktivitet dette året. Det ble en nedgang i antall ansatte i næringslivet selv om det var forventet en vekst. Nedgangen er mest synlig i bransjene "Øvrig verkstedvirksomhet" og "Bygg og anlegg". Øvre Eiker hadde dermed en negativ næringsattraktivitet i 2024, tilsvarende et tap på 3,9 prosent, eller 209 ansatte i næringslivet.

Masseuttak og massebehandling og massedeponering

Øvre Eiker kommune opplever til dels stor pågang i forhold til forespørsler om massedeponering. Vi har i dag ingen policy på området, så de enkelte forespørsler blir behandlet enkeltvis.

Øvre Eiker kommune har imidlertid «en strategi» på å legge til rette for sirkulær økonomi. Gjenbruk av overskuddsmasser og andre mineralske ressurser er et viktig steg mot en sirkulærøkonomisk bygg- og anleggsbransje. Med økt gjenbruk av masser vil man bidra til at allerede eksisterende ressurser som grus og pukk varer lenger.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv

I januar 2025 starter arbeidsprosessen med revidering av ny kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Planen vil legges fram for endelig vedtak innen desember 2025, og den nye planen vil være gjeldende for perioden 2026-2029.

Kultur- og frivillighetsstrategi

Øvre Eiker kommune har i dag en kulturstrategi og en frivillighetsstrategi. Disse to strategiene skal revideres og slås sammen til en felles kultur- og frivillighetsstrategi.

Naturmangfold

Kommunen er gjennom lovverket forpliktet til å ta vare på naturmangfoldet. Endret arealbruk er en av hovedtruslene til truede og sårbare arter i Norge. Klimaendringer gjøre mange av disse artene mer sårbare.

Et godt kunnskapsgrunnlag er en forutsetning for å unngå tap av naturmangfold gjennom endret arealbruk. Derfor er det igangsatt arbeid med en kommunedelplan for naturmangfold. Denne vil være ferdigstilt i løpet av våren 2026.

Drammenselva vil i en periode på i alle fall 10 år bli sterkt preget av bekjempelsen av lakseparasitten Gyrodactylus Salaris. Det blir et viktig arbeid som skal gjøres av myndigheter, grunneiere og frivillige krefter for å gjennomføre denne behandlingen, og samtidig klare å holde levende den kulturen som er knyttet til laksefisket i elva, slik at dette er intakt når laksen forhåpentligvis er tilbake i elva.

Jordvern

Øvre Eiker kommunes identitet og attraktivitet er i stor grad knyttet til kulturlandskapet og den verdifulle dyrka jorda. Øvre Eiker kommune har en 0-visjon for omdisponering av dyrka mark. Jordvernhensyn tillegges stor vekt ved valg av langsiktig utbyggingsmønster. I tilfeller der utbygginger berører dyrka eller dyrkbar mark, skal det være en plan for hvordan matjorda skal brukes, og at det primært er til landbruksformål.

Vannforvaltning

Vassdragene har stor betydning for Øvre Eiker kommune. Vannressursene skal forvaltes i et langsiktig perspektiv, slik at målene om god økologisk og kjemisk tilstand oppnås. Målene for vannforekomstene er fastsatt i Regional vannforvaltningsplan for Innlandet og Viken vannregion. Øvre Eiker kommune har medansvar i vannområdene Eikeren og Drammenselva. Eikeren er drikkevannskilde og en stor regional ressurs.

Vassdragene har også stor betydning for måten vi kan møte klimaendringene på. "Blå-grønne" korridorer, spesielt i og rundt tettstedene og har stor oppmerksomhet i kommunens planarbeid. Det er utarbeidet handlingsprogram og oppdaterte tiltaksplaner for begge vannområdene. Alle myndigheter plikter å legge denne planen til grunn for sin saksbehandling, slik at målene nås.

Fysisk infrastruktur

Revisjon av Hovedplan vann og avløp er påbegynt, planlagt ferdig 2025, mens trafikksikkerhetsplan skal revideres i kommende planperiode.

Samfunnssikkerhet

Den internasjonale sikkerhetspolitiske situasjonen er i negativ utvikling. Dette har ført til en økning i antall flyktninger, noe som kan legge press på kommunens tjenestetilbud.

Kommunen har en sentral rolle i å ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Et oppdatert planverk med ROS-analyse og beredskapsplan er viktig.

Klimaendringer utgjør også en betydelig risiko, og lokalt merker vi klimaendringene med økt nedbør og fare for flom. En helhetlig klimarisikoanalyse, som vurderer klimaendringenes samlede påvirkning

på bredden av kommunens interesser, kan styrke tverrsektoriell, samordnet innsats og gjøre det lettere for kommunen å prioritere på tvers av sektorer.

Helhetlig ROS-analyse for Øvre Eiker kommune skal revideres i 2025.

Digitaliseringsstrategi

Regjeringen har lagt frem ny digitaliseringsstrategi. Strategien omfatter tiltak for modernisering av offentlig sektor. Digitalisering er helt avgjørende i dagens stadig skiftende samfunn. Teknologiske fremskritt, demografiske endringer, klimautfordringer og endringer i arbeidslivet påvirker allerede hvordan vi i dag utfører våre oppgaver. Med økte krav til informasjonssikkerhet og personvern, samt stadig endrede forventninger fra brukerne, står kommunen overfor store, framtidige utfordringer når det gjelder å levere tjenester av høy kvalitet på nye og innovative måter. En god tilnærming til digitalisering vil være nøkkelen for å møte disse utfordringene. Digitalisering handler om å bruke teknologi til å forenkle, fornye og forbedre. Det krever en stadig endring i arbeidsmetoder til fordel for kommunens innbyggere. Digital transformasjon er et av satsningsområdene skissert i kommuneplanens handlingsdel for 2025-2028. Det er behov for å foreta en revisjon av Øvre Eikers digitaliseringsstrategi.

Stedsutvikling

Stedsutvikling er den langsiktige utviklingsstrategien for Øvre Eiker kommune, og det legges til grunn at det skal være utvikling i alle deler av kommunen. Befolkningsvekst i alle deler av kommunen er imidlertid krevende å få til. Kommunens mål om vekst skal realiseres gjennom å bygge og utvikle gode og inkluderende steder og nabolag. Kommuneplanen legger grunnlaget for at Øvre Eiker skal fortsette å være en vekstkommune. Dette kan medføre noen målkonflikter i forhold til fremtidig arealbruk, noe som kan medføre interessekonflikter ved vurdering av ny arealbruk.

Konsentrert utbygging i Hokksund, og planarbeid som vil legge til rette for fortetting i Vestfossen er vektlagt. Med konsentrert boligutvikling i Hokksund og Vestfossen legges grunnlaget for at en stor andel av befolkningsveksten legges i tilknytning til effektiv kollektivtransport. God funksjonsblanding og et økt servicetilbud i Hokksund og Vestfossen vil gi en fremtidig reduksjon av transportbehovet.

Tilrettelegging for boligbygging skal gjøres med grunnlag i en fornyet sosial boligpolitikk, der boliger for vanskeligstilte er en integrert del av kommunens helhetlige boligpolitikk. Kommunens tjenester skal spille sammen med innbyggere og næringsliv, i det å utvikle livskraftige steder.

Stedsutvikling og folkehelse kobles sammen ved å tenke stedenes utvikling sammen med kommunens tjenesteutvikling, samt vektlegge levekår, livskraft, inkludering, bekjempelse av utenforskap. Stadig flere husholdninger består av kun en til to personer. Lokalisering anbefales i større grad til knutepunkter og steder med sentrumsfunksjoner. Stedene er i større grad en sosial arena og knutepunkter for mobilitet. Dagens boligsammensetning samsvarer ikke med denne utviklingen. For å sikre en god balanse er det behov for flere mindre boliger og mer varierte botilbud. God stedsutvikling er å understøtte arbeid mot utenforskap og for å skape gode og trygge nærmiljøer for alle, og særlig de mest stedbundne innbyggerne; de aller yngste og de aller eldste.

Et livskraftig lokalsamfunn forutsetter gode møteplasser mellom mennesker og at folk selv kan organisere seg rundt det som engasjerer dem og beriker livet. Et aldersvennlig lokalsamfunn forutsetter en sterk sosial infrastruktur. Øvre Eiker har et aktivt og rikt frivillig kultur- og idrettsliv. Samtidig møter frivilligheten i Øvre Eiker de samme utfordringene som frivilligheten ellers i landet, med sviktende rekruttering til tillitsverv og et generasjonsskifte. I planperioden vil det være viktig å videreutvikle kommunens strategier for å bidra til at dugnadsånd og engasjement fortsatt får gode kår i Øvre Eiker. I dette arbeidet vil by- og grendeutvalg, lag og foreninger og andre ildsjeler være sentrale medspillere. Et økende antall livskraftige pensjonister vil være en stor ressurs for stedene og de enkelte nærmiljøene.

Tilgang på et bredt spekter av arbeidsplasser gjør et område attraktivt å bosette seg i, men økt attraktivitet vil også føre til høyere boligpriser. Gjennomsnittlig kvadratmeterpris på boliger i Norge økte fra 2002 til 2023 med 167 prosent. Drammen på sin side hadde en prisvekst på 218 % i samme periode, noe som gjorde Drammen til et av områdene i landet med høyest prisvekst. Dette er en betydelig pushfaktor, det vil si en faktor som "dytter" folk vekk fra der de bor, eller som gjør at mulige innflyttere fra andre regioner velger et annet fremtidig bosted. Pull-faktorer er det som "trekker" folk til stedet de reiser til. Negative og positive faktorer inngår i en individuell rasjonell vurdering om hva som er et godt og riktig sted å bosette seg.

Naboskap til Drammen og Kongsberg, sammen med ringvirkningene av høy bokostnader i Stor-Oslo gjør Øvre Eiker til en attraktiv bokommune i vår region. Teknologibedriftene på Kongsberg har stort behov for flere ansatte. Kongsberg har betydelig arbeidsinnpendling, og det er grunn til å anta at denne arbeidsinnpendlingen vil øke, og at denne pendlingen primært vil skje med personbiler og økt CO2 utslipp. For å bidra til redusert transportarbeid vil det derfor være riktig, om ikke en plikt, å se på hvilket potensial Øvre Eiker kommune har for å tilby ansatte i Kongsberg industrien alternative boligtilbud, i tillegg til det Kongsbergs eget tilbud. Dette vil være i tråd med visjon og mål for Buskerudbyen.

Visjon:

Buskerudbyen skal utvikles til en bære- og konkurransekraftig byregion av betydelig nasjonal interesse.

Hovedmål:

- *Utbyggingsmønster og transportsystem skal være klimavennlig*
- *Transportsystemet skal være effektivt og rasjonelt for alle brukere*
- *Det skal legges til rette for attraktive byer og tettsteder i alle kommuner*
- *Det skal legges til rette for godt samarbeid med tilgrensende kommuner og regioner med formål å samordne felles strategier for å møte utfordringer innen arealutviklingen og transportsystemet.*

Hokksund

Detaljplan for Hokksund sentrum ligger til grunn for pågående utvikling. Planen for sentrumskvartalet åpner for næring i førsteetasje og leiligheter for øvrig. Trikotasjegata som vil kunne gi ytterligere ca. 190 leiligheter til sentrum ble vedtatt februar 2025.

På Loesmoen er nye Hokksund barneskole i ferd med å bli realisert. Det er grunn til å tro at skolen med nærmiljøanlegg vil gi Loesmoen et generelt løft fremover. Et tidligere industriområde, Liesaga, er planarbeider for transformert til boligområde i gang. Her vil det kunne bli etablert opp mot 170 leiligheter.

Planarbeid for Hokksund Vest ventes igangsatt i løpet våren 2025. Målet med arbeidet er å utvikle en helhetlig, miljøvennlig og sosial bærekraftig boligutvikling med variert bolig- og servicetilbud.

Det er også igangsatt arbeid med utvikling av gamle Øvre Eiker stadion, eller «Eikerløkka». Utformingen av området er ikke bestemt, så det er uklart hvor mange boenheter området kan få. Et grovt anslag kan ligge mellom 80 og 130 enheter.

For Harakollen B19, som har vært i prosess over lengre tid, er det nå meldt ny oppstart.

Vestfossen

Sentrumsplan Vestfossen, som er under utarbeidelse, skal legge til rette for tilflytting og styrking av Vestfossen gjennom utvikling av attraktive boliger, styrking av stedets besøksmål og et næringsliv som imøtekommer lokalsamfunnets behov. Planarbeidet er forsinket som følge av nødvendige avklaringer i forhold til grunnforhold. Det tas sikte på å ferdigstille planen i løpet av høsten 2025.

Et pågående planarbeid for Halstoppen vil kunne gi om lag 35 nye boenheter.

Darbu

Darbu har en positiv utvikling. Det foreligger konkret utkast for detaljplan for Darbu Øst, som vil kunne gi ca. 120 boenheter, i tillegg til at det foreligger et planinitiativ for et større felt i tilknytning til Darbu stasjon. Næringsarealet på Fiskumparken har stor etterspørsel etter næringstomter. Samlet sett ligger det derfor godt til rette for utvikling på Darbu. Det er imidlertid behov for betydelige investeringer innen vann og avløp på strekningen Vestfossen – Darbu for at denne utviklingen kan realiseres.

Ormåsen

«Helhetlig plan for Ormåsen» er under utarbeiding. Utreddingen skal vise alternative utviklingsretninger, alternativt omfang av fremtidig utvikling, og hvordan ulike interesser kan ivaretas. Dokumentet skal være et godt diskusjonsgrunnlag for fremtidig utvikling av Ormåsen.

Skotselv

Toppenhaug tomtefelt, som er ferdig regulert, gir om lag 50 boenheter. Renseanlegget i Skotselv har begrenset kapasitet. Det er imidlertid igangsatt et mindre prosjekt for å øke kapasiteten for fremtidig boligutvikling.

Konkret om planbehov

Kommunal planstrategi skal bidra til at kommunens planlegging er tilpasset utfordringene og ikke er mer omfattende enn nødvendig. I det foregående kapittelet har vi beskrevet status, muligheter og utfordringer Øvre Eiker kommune står overfor. I dette kapitlet vil vi omsette dette til prioriterte planoppgaver i inneværende kommunestyreperiode.

Kommuneplan

Kommuneplanens samfunnsdel er kommunens overordnede politiske styringsverktøy, og viser hvordan kommunen skal utvikle tjenestene og legge til rette for ønsket samfunnsutvikling fremover i tid. Utviklingstrekk og hovedutfordringer er i stor grad de samme som tidligere. Den største endringen består i at kommunens utfordringer er forsterket og ligger nærmere i tid. Selv om hovedtrekkene er de samme som tidligere, skjer det kontinuerlige samfunnsendringer, oppdateringer av kunnskap og endringer i politikk som gir rom for justeringer innenfor de ulike målområdene i samfunnsdelen. Dette kan gi behov for tydeligere kommunale prioriteringer.

I tabellen under kommer det frem hvilken sektor som har hovedansvaret for å utarbeide planen/strategien. Arbeidet vil likevel i mange tilfeller involvere bredt på tvers av organisasjonen.

Seksjon kultur og samfunnsutvikling	SKS		
Seksjon oppvekst	SOPP		
Seksjon helse og velferd	HEV		
Seksjon økonomi, styring og støtte	SØSS		
Seksjon service og fellestjenester	SFT		
Kommuneplan	Vedtatt	Status	Ansvarlig
Kommuneplanens samfunnsdel	2022	Revideres	SKS
Kommuneplanens arealdel	2025	Revideres	SKS
Kommuneplanens handlingsdel 2025-2028	2024	Revideres årlig	SØSS
Kommunedelplaner		Status	
Kommunedelplan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv	2022	Revideres	SKS
Kommunedelplan for naturmangfold		Igang satt	SKS
Kommunedelplan for kulturminner og kulturmiljøer	2017		SKS
Strategier	Vedtatt	Status	
Strategi for helse- og velferdstjenestene	2024		HEV
Strategisk næringsplan 2025-2028	2025		SKS
Ett lag for god oppvekst	2024		SOPP
Kulturstrategi	2010	Revideres	SKS
Folkehelsestrategi		Igang satt	SKS
Digitaliseringsstrategi 2021-2025	2021	Revideres	SFT
Innovasjonsstrategi	2019	Revideres	SØSS
Frivillighetsstrategi	2015	Revideres	SKS
Medvirkningsstrategi	2017	2027	SFT
Temaplaner	Vedtatt	Status	
Helse og velferdsplan	2024		HEV
Næringsplan		Igang satt	SKS
Klima-, miljø og energiplan	2023		SKS
Trafikksikkerhetsplan	2017	Revideres	SKS
Hovedplan vann og avløp		Revideres	SKS
Temaplan for kompetanseutvikling			SØSS
Pårørende			HEV

Sosial boligpolitikk			HEV
Psykisk helse og rus			HEV
Alvorlig syke og skrøpelige			HEV
Helsetjenester			HEV
Kompetanse			HEV
Lederplakat		Revideres	SFT

Status virksomhetsplaner	Vedtatt	Status	Ansvarlig
Innovasjon, - kvalitet, - og kontinuerlig forbedringsplakat	2019		SØSS
Overordnet kompetansestrategi			SFT
Arbeidsgiverpolitisk plattform			SFT
Lønnspolitikk 2023 – 2026			SFT
Personaladministrativt delegeringsreglement			SFT
Medarbeiderplakat			SFT
Innkjøpsstrategi			SØSS
Kommunikasjonsstrategi 2023-2026			SØSS
Mål for forvaltning av bever			SKS

Lovpålagte planoppgaver

Lovpålagte oppgaver som alle kommuner skal ivareta i hver valgperiode:

Helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse med overordnet beredskapsplan (sivilforsvarsloven)	SFT
Overordnet beredskapsplan	SFT
Alkoholpolitisk handlingsplan (alkoholloven)	SØSS
Plan for forebygging av omsorgssvikt og atferdsvansker hos barn og unge (barnevernloven)	SOPP
Oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer i kommunen	SKS

Samfunnssikkerhet og beredskap

Sivilbeskyttelsesloven § 14 og 15 pålegger kommunen å utarbeide en helhetlig risiko- og sårbarhetsanalyse (ROS). Analysen skal legges til grunn for beredskapsplanene og arbeidet med samfunnssikkerhet og beredskap.

Overordnet beredskapsplan for Øvre Eiker kommune skal revideres iht lovkrav hvert 4. år. Hensikten med beredskapsarbeidet er å forebygge og komme i forkant av hendelser som kan ramme lokalsamfunnet. Planverket skal sikre en gjennomgående beredskap mot et bredt spekter av farer, farer som kan true kommunens virksomhet. Planen definerer hvilke krav som stilles til kommunen, hvilke hendelser kommunen må kunne håndtere og beskriver hvordan beredskapsarbeid skal organiseres, samordnes og ledes når en krise eller beredskapssituasjon oppstår innenfor og utenfor kommunens grenser.

Både folkehelseloven og boligsosial lov har en kobling til plan- og bygningsloven, med krav om kunnskapsgrunnlag for planstrategien.

Anbefaling

Kommuneplanens samfunnsdel for Øvre Eiker 2021 – 2033 ble vedtatt i 15.6.2022, arealdelen ble vedtatt 11.12.2024.

Selv om kommuneplanen med samfunnsdel og arealdel skal ha et langsiktig perspektiv, skal den være aktuell i forhold til kommunens utfordringer slik de oppleves i dag.

Kommunedirektøren vurderer at det er behov for revisjon av en samlet kommuneplan. Selv om gjeldende arealdel til kommuneplanen ble vedtatt nokså nylig, vil nye strategier i samfunnsdelen kunne medføre nødvendige endringer arealdelen.

Visjonen ligger fast og verdigrunnlaget fornyes gjennom en dialog som fanger vår tids utfordringer.